

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusă la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimisă cu poșta în întruțul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul III.

Orice inserate,

se platesc pe serie șeu linia, cu litere merute garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a două și a trei câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 7.

— Sibiu, Mercuri 23/4 Februarie. —

1880.

Limbă românească și cea ungară.

Ti s'ar fi parutu, că fanatismulu se va îndestula cu triumfulu castigatu în văr'a trecută, pre candu acelu 'i punea în perspectiva estermindarea toturor limbilor vorbite și scrise de milioane locuitorilor de alte nationalități. Se pare înse că cununele de lauri castigate prin acea lege, departe de a satisface, mai virtosu îi turbura consecențele victoriei, era rezultatele castigate chiar și până acuma de către natiunea ceha și cea slovenă în Cislaitani'a, pe langa cele ascurate în legea loru fundamentale de nationalitate, nu lasa că se dorma pe pilote și perini înplute cu pufu de pene și cu frunđe de trandafiri, pe nici-unu publicistu magiaru.

Spre a descuragia pe tenerimea romana dela cultivarea limbii sale materne și nationale, nu e de ajunsu terorismulu exercitatu asupra elevilor din școlele pedagogice și din seminariile catholice, ci câteva diare magiare începura din nou a se folosi de o arma vechia și ruginită dicendu, că „a cultivă limbă românească este curatu o nebunia, că-ci dintru o limba că aceea saraca și ranceda, n'ai ce se alege, pecatu de timpulu perdutu cu învetiarea ei.“

Campani'a nouă contra limbii românești o deschise asta-data cu începutulu anului „Magyar Polgár“ din Clusiu, după care intrara și altele în choru. Dacă mai e pecatu de timpulu perdutu, apoi este acesta, de a mai stă în vorba cu fanatismulu și cu impertinenti'a. Aceleasi sofistarii repetite și macinate dela 1840, adeca de ani 40, mai pe urma ti se și uresce de ele că de sunetulu unoru clopote sparte. După-ce înse avem și noi oameni „slabi de angeru și pușini în credință“, precum dice poporul, și fiindu-că minciun'a se repete neincetatu; în fine dupăce vedi bine că scopulu este a descuragiă tinerimea, că se castige din ea cătu se pôte mai multi renegati, interesele nationali și onóra noastră nationale ne impun datoriți'a imperativa de a întempină tôte atentatele de omoru asupra vietii nationale.

Them'a principale pe langa care se inverta asta-data „M. Polgár“ este, că poporul româneșu

nu întielege nimic din limbă românească așa precum o scriu carturarii romani.

Nu mai departe, decât în anul trecut duseram în conversatiunile noastre literare, publicate în colonele acestui diariu o sumă de exemple, prin care amu probatu la lumină dilei, că tocma poporul ungaru este acela, care nu mai întielege limbă scrisă de carturarii magiari și mai puțin limbă legișlativei ungurești; era noi sub poporul nu întielegem nici pe vacarii, boarii și porcarii din Secuime, nici pe asia numiti cicosi (stavari, hergelegii, iepari, cocieri) de pre puste Ungariei, ci amu disu că se adune la unu locu ori-câte mii de magiari voru voi, din clasa poporului rurale, totu fruntasi, se le citisca rarul chiaru, ori-ce lege votată în diet'a Ungariei, că se vedea cumu voru cască la ea gurile și mai pe urma voru dice că acelu calvinu din anecdota: Vai tu nevasta, pop'a nostru a predicatu astadi atât de frumosu, în cătu nu amu întielesu nimic din câte ne-a spusu.

Cu tôte acestea înse, o singura concessiune vomu face și noi adversariloru nostru, era aceea este că, acei baiati nefericiti romani, carii începudu din etatea cea fragedă de 7—8 ani frecuenta câte 10—15 ani numai școle ungurești sau și numai nemțiesci, ajunsi în anii juniei, dacă cumva n'au învetiatu românește în ore private, își vorbesc și scriu limbă maternă atât de coruptă, batjocorită, urită, în cătu necum se 'i întielega altu-cineva, dară nu se mai întielegu nici ei pe sinesi, era anume dacă se încerca se traduca din alta limba, se mira că nu mai întielegu ceea ce au tradusu. Nu că limbă românească ar fi saraca, ci sunt ei saraci, spoliati de ea, în cătu ti se face mila de ei.

Tóta lumea civilizată știe cătu de multu difere ori-ce limba cultivată, scrisă și vorbită în clasele superiori mai luminate a le societăților omenesce, de provincialismii, de dialectele și jargonele cele caprițioase ale claselor inferioare. Tóta lumea știe, că la fiacare popor sunt limbi materne, după regiuni, comune, chiar și numai după familii, și că este câte o limba nationale, comună toturor, că înse pe această trebe se o învetie ori-cine, dacă voiesce se o folosisca. Parisulu că este Parisu, cu aproape două milioane

de suflete, între care 90% sunt francesi curati și numai vreo 10% de alte limbi, capital'a cea mai civilizată din tóta lumea, și totuși află în ea suburbie întregi, în care poporul abia pricepe limbă scrisă și 'i vorbesce unu jargonu, pe care-lu întielege numai densulu. Curatu asia este în Vien'a, asia în Berlinu, asia în Londr'a și dacă voiti în tóta lumea. Numai românii se facă excepțiune dela această lege a naturei? Într'aceea cinci milioane de romani au limbă loră cea românească de limba comună în statu, în biserică, la tribuna, pe scena, pe piață, în sate și orășe, și nu s'a vediatu nici auditu, că din causă provincialismilor se fia urmatu cea mai mica neîntielegere între diversele clase ale locuitorilor. Cu pedanteri'a unoru carturari prea peste mesura învetiati, nu stămu acilea de vorba, precum nici cu acei procopsiti, cari propaga anarchi'a destramată în scrierea limbii, care semena de minune cu disordinea ce se vede în bibliotecile și în tôte lucrările lor. Nu pe scriitori de aceia îi va lua vreodată natiunea de modelu.

Cătu mai curendu avem se continuam conversatiunile noastre literare, dară vomu avea și noi astadata caprițiu de a începe cu publicare de jargone că modele din limbă magiara, în grati'a acelu lectori ai nostru, cari cunosc pe cea scrisă și vorbită în cercurile superiori, nu și jargonele, era dela cei ce nu o cunosc, le ceremu de pre acum patienti'a și totuodată indulgenti'a pentru vreo doi Nri, în cari nu vomu face mai multu, decât vomu decopia câte ceva din scrieri magiare humoristice, în care acelea curiosități se publica după natura, asia precum le vorbesce poporul, ba le și scrie. Se vedemu apoi căti magiari le întielegu.

Transilvani'a.

— Sibiu, 3 Febr. n. (Sciri diverse.)
Despre amblarea timpului, care interessă asia de multu, mai virtosu pe numărós'a clase a economilor din tóta țier'a, nu avem se dicemu mai multu, decât că în lună Ianuarie domni geru aproape necurmatu, care variă dela 12 până la 18

Foisiór'a „Observatoriului“.

Unele observari relative la comitatulu Hunedórei și în specie la districtulu Hatiegului.

(Urmare.)

Acum biserică și respective administratoarele n'are alta dotatiune, de cătu o gradina și una mica livada, care în lunile Maiu și Iuniu este presarata cu floricele venete asia numite ale neitarei. Eu ca fungente în acelea parti avem multa placere de a cerceta locul acela memorabilu din candu în candu, mai multu în societatea de pia memoria prea demului parochu alu Tuscii, Visantiu, cu care oficiam servitiulu sacru. Aprope de biserică este o fontana cu apă foarte buna. Multi carii avé dureri de ochi, spalandu-se cu această apă, dicea că le încetădă durerea, și se vindeca morbulu. Fides tua te salvavit.

Preoti că administratori locali la această biserică nu prea potu subsista, din causă unoru silvasieni. Eu am cunoscutu între nobili din Silvasiu multi barbati de onóre și crestini buni; dară durere, că se află și de aceia carii strica renumelui celui bunu, prin purtarea loră cea necuvișă. Pentru unii că acestia, de multe ori a fostu silitu preotulu a parasi biserică, candu altu-cum din pușinulu terenu și din ofertele crestiniilor ar poté subsista, spre spirituala consolare a poporului din locu, dară mai multu din satele vecine.

Am însemnatu până aci obiecte antice de acelea, care arata petrecerea romanilor în valea Hatiegului, care sunt de mai mare însemnatate.

Înse de acestea sunt mai multe în ceealalta parte a comitatului Hunedórei. Asia între altele se dice, dară nu se probădă, că ar fi fostu și în Hunedór'a ruinele unei cetăți dace seu române, pe ale carei ruine a edificatu Ioane Corvinu Hunyadi catulu primu alu cetății, seu mai bine dicendu alu castelului, pe care apoi fiulu

seu Mathia regele a superedificatu catulu alu douilea, după o arhitectura cu multu mai regulată, și după aceea principele Gabriele Bethlen partea orientale, cu multu mai fără gustu. Acestu castelu au arsu în anul 1854, dară nu se știe, din întemplantare, sau că i s'a datu focu inadinsu; destulu că două trei persoane care dormia în etagiulu din susu, unde era și cancelarii, au scapatu lasandu-se pe funii, dintr'o înaltime amfitoria. Dela dualismu încôce s'au votatu sume mari pentru restaurarea acelu monumentu, fără a se termina.

Sunt apoi ruinele cetății dela Vetielu, fără nici-o indoiială romane, — în forma cuadrată că și Ulpia Traiana. La Vetielu s'au descoperitu foarte multe antiquitati, precum sarcophage, arme, monete. Între altele aici s'au aflatu o moneta de argintu, pe care eu o amu vediatu la phisiculu comitatului Hunedórei D. Fodor. Pe o parte a acestei monete se infatiasă unu soldatu. Înaintea unei portii dela cetate, care s'ama cu port'a cetății Deva, lasandu-se în sabi'a propria, avendu în dosulu seu pe altu soldatu, care se vede a'i fi fostu servitoriu purtatoriu de arme, pôte dora și unu inamicu care-lu persecută. Monet'a pe această parte avea inscripțiune bine legibile: Dacia subjugata; pe ceealalta parte se vedea reprezentatu unu Cornu-copie cu inscripțiunea „Dacia felix“. După această moneta multi sunt de parere, că Decebalu regele Daciei nu s'a sinucis în Clusiu înaintea portiei dela „strad'a podului“, după cum se propune odată în școle, ci dară înaintea portiei dela cetății a din Deva, ceea ce ar fi mai probabilu; că-ci după ce a scapatu elu din Sarmisegetusa, dacă a potutu scapa, cu anevoi ar fi fostu în stare se ajunga până la Clusiu. De aci ar urma, că cetatea respective fortalițulu Devei, înca este o remasita dacică; romana la tóta templantarea nu este.

Gradistea cea dintre munti.

Între alte ruine de antiquitati din teritoriulu comitatului Hunedórei cea mai demna de memoratu este ruinat'a cetate a Gradistei; nu ceea din valea Hatiegului, unde în locul Sarmisegetusei s'a

edificatu Ulpia Traiana, dară cea care a statu multu tempu ascunsă în muntii dominiului Hunedórei, edificată fără indoielă de Daci, și după aceea ocupată de romani. Despre ruinele acestei cetăți memorabile până în tempulu mai nou celu pușinu din parte'mi, nu'mi vine în minte se fiu cititu ceva. Se pare că ruinele acelea au remasu necunoscute până mai de curendu. Causă pôte fi, că fiindu tare afundată în munti, calatorii carii s'au ocupatu cu cercetari archeologice, n'au strabatutu până acolo.

Calea care duce la cestionatele ruine ale Gradistei de munte, este pe langa riulu care curge pe la Orasti'a. Până candu ajunge cineva la acelea ruine, are se tréca acelu riu de sute de ori. Alvi'a riului este asia de angustă, cătu ar fi aproape imposibile a strabate cu trupe mai numărós'e, fără periclu de a fi minicite la totu pasiulu. Eu am cercetat acelea locuri în anul 1834, petrecându câteva zile parte pe munti, parte în valea Gradistei, unde înainte cu două decenii erariulu facuse mai multe edificia, că-ci avuse în planu a înfiintia acolo o Ustrina, seu topitóre de feru, care înse n'a succésu, prin urmare și edificatele fiindu parasite s'au ruinatu.

Pe muri, adeca pe ruinele acelei cetăți, despre alu carei nume archeologicu până acum n'amu aflatu nimic, sunt crescuti arbori colosali. Columnele celea massive în grosimea butiloru de câte 40—50 vedre, arata că acolo au fostu odată fortificatiuni edificate de oamenii potenti și foarte întreprindatori. Aproximarea cu victualii înca se vede că n'a fostu data uitarei; că-ci și acum după unu tempu de două mii de ani, se vede grăulu risipitu, firesce tetinat, adeca în negritu.

Multi au vorbitu despre tesaurii lui Decebalu regele Daciei. Unii pretindu că s'aru fi asediatu seu îngropatu sub alvi'a apei, langa S. Maria asia numita sub Orlea, altii sub apă a Streiului; unii dicu că s'aru descoperitu, altii néga; cu alte cuvente, istoricii și archeologii nu știe ce s'au alesu din acelea avutii. Se știe înse atata, că la cetate seu la ruinele cetății

si in unele nopti pãna la 21° Reaumur. In 29 pe la 7 ore dem. fusese 18°, de atunci a scãdiutu la 15 si dela 1 Februaru incõce a remasu mai totu asia. Ceriulu seninu. Urmarile acestui geru indelungatu este de prisosu a le mai numerã, ele sunt fõrte simtite de toti. La familii in ale caroru locuintia se ardea in alti ani cãte 5—6 stanjini lemne blanõse de fagu preste erna, asta-data se voru trece cãte 8 si 9. Starea sanetãtiei locuitorilor ar fi buna, daca in classile mai alese nu s'ar fi produsu receli periculõse, care causedia inflamatiuni, lãngori, si unele se termina cu mõrte. Daca din saracime moru multi, nu este nici-o mirare, cã-ci in acea classe moru de frigu si de fõme.

Cerealiile isi conservara si pãna astadi mai totu pretiurile vechi computate pe hectolitru. Asia grãulu curatu si greu 9 fl. 30; de a dou'a mãna 8 fl. 80, celu amestecatu si reu curãtitu dela 6 fl. 80 pãna la 7 fl. 80. Secar'a 5.70 pãna 5.50 dupa cualitate; papusioiu (cucurudiu) 4.80; ordiu 4.60; ovesu dela 3—3.20, adeca scumpu; cartofi 1.40; fenulu 50 kilogr. 1—1.10. Carnea de vita s'a scumpitu tare 1 kilogr. 44 pãna la 46 cri. Amu ajunsu aprõpe cã mancarea de pui, de gaina si de alte paseri domestice se ajunga a fi mai eftina. Causele sunt sciute. Importulu de vite cornute din Romani'a nu numai e curmatu de multu, dara inca le ducu de aici acolo. Cele mai multe vite mari inse le transporta speculãntii la B.-Pest'a si Vien'a. Odiniõra nu se cumparau pentru acele capitale decãtu numai boi betrani dela 8 ani in susu, si economii nostrii carii vendã, pentru macelarii vite mai tinere, erã mustratii si defaimati. Oh, dara cum au mai trecutu acelea timpuri, pre candu in acãsta tiãra agricola nu erã nici-o raritate a vedã mai prin tõte comunele rurali cara si arãtre trase de cãte 6 boi cã nisce camile, mari, grasi, frumosi, cu cõrne intinse cã la cerbi; vedeai economi destui cu cãte optu boi, injugati la cãte 2 cara, cu canaci (ciucuri) rosii in cõrne; era regul'a erã cã se aiba fiacare cãte 4 boi buni, langa ei cãte 2 vaci cu lapte; vitiei taureci nu se vendea, ci se crescea cã dupa 4 ani se succãda la boii cei mai betrani, pe cari'i vendea pre candu erã de cãte 10—12 ani, era candu ii manã din curte, lelea An'a si cu fia-sa plangea dupa ei. A injugã vaci, insemnã saracia, demna nu de mustrare, ci mai multu de mila pentru saracia nemeritata, precum se intemplã in classea asia numitiloru dileri, carii abia avea cãte o gradina langa casa, unu pamentielu de semenatura si unu fenatiu celu multu cã de doue cara de fenu. (Va urmã.)

Aniversaria de 50 ani in Sibiu.

Pre candu alte clase ale poporatiunii cetatiene se preocupa de distractiunile usitate in carnevalu, puçinu numerõs'a, dara alãs'a societate romanãca de aici va fi surprinsa prin o serbare familiarã din cele mai placute, si noi riscamu o indiscretiune sioptindu aci lectoriloru, cã septuagenariulu comer-

ciante si proprietariu de case, domnulu Gregorie Mateiu, isi va serbã de dio'a sa onomastica, in sinulu frumõsei sale familii, aniversari'a de ani 50 ai activitatiei sale comerciale; o epoca acãsta, pe care la puçini moritori este data se o ajunga in buna sanetate, precum a voitu D-dieu se o ajunga iubãriulu nostru si confratele seu domnulu Anton Bechnitiu dintre vechii comercianti romani ai acesteii piatie. Cu ocaziunea acãsta betranii comercianti romani, de prin alte piatie isi voru revocã in memoria lung'a serie de evenimente si prefaceri radicali, prin care au trecutu anume comerciulu levantinu, ce in florise odiniõra in partea meridionale a Transilvaniei.

Dn. Gregorie Mateiu nascutu in 20 Ianuariu st. v. an. 1809 in Tergovistea vechi'a capitala a Romaniei, din famili'a nobila a Andronesciloru, in etate de 10 ani parintele seu logofetulu Constantinu Mateiu l'a datu spre invetiatura in Bucuresti la unchiu-seu Scarlatu, care avea rangul de vistieriu; dara in ajunulu revolutiunii lui Ipsilanti si Tudoru fu adusu la Craiova si de acolo in Martiu 1821 la Sibiu, unde se refugiasera multime de familii, cã si la Brasiovu. Miculu Grigorie fu datu in Sibiu la invetiatur'a comerciului, pre candu aici casele cele mai de frunte comerciale erã romanesci, in parte grecesci si unele serbesci, si firmele Stamati, Meitani, Sachelari, Zenovie C. Popu, Naco, G. Zacharia, Sierbanu si altele mai multe s'au mai conservatu pãna astadi in memori'a betraniloru. Asia numit'a compania grecãca privilegiata, erã unu bunu adapostu pentru comerciulu romanescu, de aceea ea ar meritã se'si aiba monografi'a sa speciale. In a. 1829 junele Grigorie luã asupra'si conducerea comerciului veduvei Elen'a Naco, era in 1831 se casatori cu Elen'a Stamati din o familia de frunte; totu in acelu anu, spre a fi scutitu de restrictiunile cele mai uritiõse in comertiu, se facu membru alu companiei grecesci, in care mai tardiu ajunse si in functiune de primariu (jude) alu companiei.

Casatori'a sa fu binecuvantata de mai multi prunci. Dupa perderea in a. 1853 a neuitatei sale socii, in 1859 si a preaiubitei sale fiice Elen'a, maritata Popoviciu, tocma in epoc'a catastrofeloru comerciale, astadi domnu Gregorie Mateiu are consolatiunea de a vedã inpregiuru de sine doue fiice, Sultan'a si Anastasi'a maritate cu Iuliu Petricu si Ioanu Florianu, ambii in functiuni inportante de statu, era pe fiulu seu Georgie casatoritu cu dõmn'a Alexandrin'a Ioanovicu, si din acestea casatorii 9 nepoti si nepõte.

Dn. Grigorie Mateiu, cã membru alu comunitãtiei cetatiene, membru fundatoru alu Asociatiunii transilvane, alu bancei Albin'a si alu directiunii aceleia, s'ar mai potea mandri inca si cu inpregiurarea, cã in 50 de ani au esitu de sub man'a sa pãna la 150 elevi de comertiu, dintre carii se mai afla in viãtia vreo 40 insi, cã comercianti in diverse piatie.

tiloru, era forulu alu douilea apelatoriu ilu formã doui asesori dela comitatu, unu fiscalu si prefectulu muntiloru; era dela sententi'a esita din aceste foruri nu mai era apelatiune. Am asistatu si eu cã ascultatoriu la pertractari de acestea. Bolnavulu pastoriu care si-a spusu visiunea, de ce s'a temutu nu a scapatu, cã-ci curendu dupa marturisire a si adormitu pentru eternitate. Era parintele Petru dupa ce l'a inmormentatu, a inceputu se cugete, cum ar potã elu ajunge la miraculõs'a pesterã cu fabulõsele comori; si fiindu-cã densulu nu i erã cunoscutu locurile indigitate, a mersu la Valcelele bune, la altu Popa Petru, parochulu gr.-catholicu din locu, si fara a'i descoperi acestuia ceva din cãte aflase elu dela pastoriu, l'a rugatu, cã se mërã cu densulu, cã-ci i s'au ratacitu nisce junci, despre cari i s'a spusu cã iau vediuu la cutare locu, dupa cum ilu numise pastoriuulu din Chithidu. Popa Petru din Valcelele bune s'a invoitu cã se'lu insociasca, si asia prevediendu-se cu merinde au pornitu ambii la cale, si ajungendu la locurile indigitate, le au amblatu crucisii curmedisii. Chithideanulu cautã cu ochii dõra va dã de usi'a pesterei fabulõse, era Valceleanulu se uitã dupa juncii pe cari credea cã-i cautã si sociulu seu, care isi tinea secretulu ascunsu.

Amblandu si petrecendu mai multu tempu fara a vedea nici celu mai micu semn de celea ce cautã, si la adeca vediuu cã tõta ostanãl'a loru are se fia fara folosu, se decisera se se intõrca acasa. Fiindu inse flamendi, s'au asediatu langa unu isvoru ce curge din ruinele cetatiei, spre a gustã din merindea ce'si luasera in traista.

Dintr'odata, Popa Petru celu din Valcelele bune uitandu-se din templare in riuletulu ce se formã din isvoru, observa ceva galbenu pe fundu, dara cã se nu fia observatu de sociulu seu, isi intõrce si elu indata privirea si din contra incepu a se uitã in prejuru, cã si cum ar cautã dupa alte obiecte, candu ẽta cã spre cea mai mare surprindere a sa vede la radecin'a unui fagu resturnatu de langa ruin'a murului exterioru alu cetatiei o gramada mare de bani asemenea celoru din apa.

(Va urmã.)

Nr. 3344. Scol.

Cerculariu

cãtra tõte oficiile protopresbiteriale, cã inspectorate districtuale de scõle!

(Urmare si fine.)

Pre langa aceste inse :

6. Preotii inca la ocaziuni de serbatori sau de Domineci, sau candu asista la esamene, voru aratã si ei poporului necesitatea si insemnatatea scõleloru, si mergendu inainte cu esemplu, voru indemnã pre poporu se'i urmeze si elu cu fapt'a intru infiintarea, conservarea, inaintarea si in florirea scõleloru nõstre confessionale romane.

Er' in cãtu preotii sunt si directori la scõlele poporale elementarie, voru avã de a se tinã strinsu de cele dise in punctulu 5 de mai susu.

7. Invetiatorii petrunci de chiamarea loru, au invetiandu, de a invetiã si ei. Si preste totu au de a'si implinã cu santienia chiamarea si datorintiele loru. Ei au de a'si procurã si a se provedã cu tõte cartile didactice necesarie.

Prelegerile se le tina regulatu, dela inceputulu pãna la finulu anului scolasticu.

Nu e permis cã ei se se ocupe cu afaceri, sau incompatibile cu postulul invetiatorescu, sau cari i-aru subtrage dela implinirea datorintiei loru cã invetiatori.

Se dispune, precum s'a dispusu inca prin o alta ordinatiune, cã aceia cari n'au atestatu de cualificatiune se faca esamenulu, spre a avã acestu atestatu cã asia, se põta fi numiti cã invetiatori definitivi, si apoi in modulu acesta se se põta pune o stabilitate in positiunea loru, si prin acãsta se li se asigure esistenti'a de o parte, era de alt'a si ei se põta corespunde mai bine chiamarei loru.

Pentru de a ajunge la acãsta sigura positiune a invetiatoriloru, nici unulu care este numitu sau in modu definitiv, sau in modu provisoriu pe timpu nedeterminatu, nu va potã concurge la alta statiu, daca in 14 zile dupa incheierea anului scolasticu, nu'si va fi datu dimisiunea din postulul care mai inainte ilu ocupã. Cei cari aru face din contra, voru avã singuri de a'si ascrie urmarile, adeca sau de a'si perde postulul, care l-au avutu, sau de a nu fi intãriti la postulul pentru care au concursu.

In fine li se recomanda a'si procurã „Instructiunea pentru invetiatori“ data de sinodulu arhierescu, in siedinti'a dela 14 Iuliu 1869.

Si mai in urma li se recomanda a trai unii cu altii in cea mai buna concordia, cã-ci s'a vediuu cã discordi'a intre invetiatori este una din cele mai grave pedeci ale progressului in invetiamentu.

8. Parintii de familia se indatorãza a'si dã copii la scõla; era copii sunt datori a urmã regulatu la prelegeri, ori ce abatere, sau de o parte, sau de alta va fi pedepsita corformu legiloru si regulamentelor in vigõre.

9. Listele de absentare nemotivata dela scõla au a se face regulatu, si pentru astfelu de absentari a se pedepsi respectivii vinovati.

Din o parte a acestoru pedepse se se faca unu fondu pentru procurarea de carti la copii mai seraci, dar' diligenti intru cercetarea scõlei, si vrednici prin progressulu loru in invetiamentu.

10. Mai pre susu de tõte inse este necesariu, a se tinã si observã o stricta disciplina, fia in scõla intre invetiatoriu si invetiacei, fia intre organele subalterne scolastice si cele superiõre, si mai alesu cele subalterne cari sunt puse pentru esecutarea legiloru, se nu se abata dela lege, candu organele superiõre le in pune esecutarea chiaru a legii insasi.

Se faca fia-care aceea ce legea, „Statutul organicu“, i demanda, se'si implinãca fia-care datorintia: si atunci inceta-voru pedecile ce obstau progressulu invetiamentulu nostru popularu; scõlele voru cresce si inaintã; cultur'a si la noi va fi o realitate, la cari tõte cu totii nisuium.

Relativu la celelalte puncte din cerculariu mai susu mentionatu se observa :

11. Cã invetiatoriloru cari nu possu limb'a magiara, le stã in libera voia a 'si-o apropiã sau prin instructiune propria, sau prin cercetarea cursuriloru supletõrie, cari se ordina de cãtra statu a se tinã in intervalulu ferieloru de vara.

Se constata in urma :

12. Cã s'au infiintatu si constituitu reunii invetiatoresci in tinuturile: Brasiovu, Fagarasiu, Sibiu, Sebesiu si Dev'a, parte pe bas'a unor statute aprobate mai inainte din partea consistoriului archidiececanu, parte pe bas'a proiectulu de statute, comunicatu conferentieloru invetiatoresci prin cerculariu mai susu mentionatu din 7 Iuniu 1879 Nr. 1613 cari statute prin acãsta se si aprõba.

Tõte aceste dise pãna acum se comunica P. T. D-tale spre sciintia si urmare cu acea adaogere, cã pentru asemenea sciintia si stricta observare, vei avã de a impartasi present'a ordinatiunea tuturor comitetelor si sinõdeloru, atãtu parochiale, cãtu si protopresbiteriale, tuturor inspectoriloru locali de scõle capitale, directoriloru dela acele scõle, si directoriloru scõleloru popularie si tuturor invetiatoriloru de pre langa scõlele nõstre confessionale romane din tractulu protopresbiterialu ce administrezii.

Totuodata vei face atenti pe conducãtorii conferentieloru invetiatoresci, si pe presiedintii reuniuniloru de invetiatori, cã tõte rapõrtele loru si processele verbali ale siedintieloru pe viitoriu voru avã a le subterne aici nu de a dreptulu, ci prin inspectorii districtuali respectivi, cari si ei voru avã la substernerea acelorã

Gradistea de munte, au fostu adunati si ascunsi o multime de bani de auru, Cozoni si Lysimachi, precum si de argintu, carii s'au aflatu in diverse epoce. Une-ori sobolii aruncandu musiuoi, au aruncatu si cãte unu banu si pe urm'a acelorã s'au descoperitu si esplotatu thesauri de mare pretiu. Dara in asta privintia mai memorabile este intemplantu, care vinu a o enarã dupa spus'a celui care a luat parte la densa si acãsta este urmatõrea :

Nu departe de Orasthia este unu satu cu numele Chithidu. Preotulu satulu de religiunea gr.-orientale erã Popa Petru, cu exterioru venerabile. Intr'o di vine in satu unu pastoriu dela munte, care se bolnavise si tramite dupa preotu cã se'lu provãdia cu cele sante. Mergendu preotulu la bolnavu, acesta dice intre altele cãtra preotu: Parinte, eu inca mai am o taina, dara nu cãtãdiu se o descoperiu, de ore ce indata ce o voiu spune, va si trebui se moriu. Atunci preotulu facu pe omu se pricepa si se se convinga, cã tocma spunendu totu ce'i apasa sufletulu, se va insanatosiã mai curendu.

Dupace bietulu omu fu capaciatu de cãtra preotu precum vediuuramu, elu in limbagiulu seu simplu ii spuse acestea :

Eu parinte, cã pastoriu de vite amblandu pe muntii Gradistei, de odata am datu de o gura cã o usia de pesterã. Intrandu in lãintrulu pesterei, m'am minunatu si spaimentatu de acelea ce am vediuu si din asta pricina cã bolnavu am si venitu a casa. Am vediuu vase pline si vrafuri de bani galbini; chipuri de õmeni langa o mësã facuti totu din auru (si fantasi'a lui mai sciã ce a vediuu). Parintele Popa Petru a insemnatu fõrte bine tõte celea ce audise dela penitentele seu, precum si numele muntelui unde avuse pastoriuulu vedeni'a. In acea regiune adeca fisculu are vreo 70 munti fia care cu numele seu precum: Verfu-lui Petru, Stãu'a, Stragi'a, Scãrn'a etc. Pentru acesti munti exista o lege speciale, dupa care se judecã tõte causele cãte se escã in decursulu an. intre marginile acelorãsi munti. Judecatile se tinea in Iuliu pe la S. Petru si constã din doue instantie. Prim'a instantia (forum) se compunea din asia numitii gornici ai mun-

a'si dá opiniunea asupra concluziunilor luate de conferențele sau de reuniunile invetiatoresci.

Din ședința consistoriului arhiepiscopescului în Sibiu la 29 Novembru 1879.

Pentru Escel. Sa D. arhiepiscopu și metropolitu:

Nicolau Popea m. p.,
archimandritu și vicariu arhiepiscopescu.

Franci'a.

Program'a noului cabinetu francesu.

Evenimentele politice din monarhia austro-ungara, ce sunt de unu interesu palpitant, nu ne-au permis și nu ne permit a ne ocupa în acea mesura și de politic'a statelor straine, precum o amu dori noi insine și precum o dorescu pôte și multi din onor. nostri cetitori. N'amu lasatu cu tôte aceste nici-unulu din evenimentele mai inportante ale politicei din afara ne-amintitu, pe câtu numai ne au permis marginitul spatiu de care dispunemu în acestu diariu.

Punemu deci astadi subt ochii cetitorilor nostri, textulu programei politice pe care o a cetitu în adunarea deputatoru d. Freycinet ședințele noului cabinetu francesu, așa precum ilu aflamu tradusu în diariile din Romani'a.

Noulu ministru-presedinte alu republicei franceze și-a espusu program'a sa în modulu urmatoriu:

„Domnilor deputati, schimbarea cabinetului coincide cu nou'a sesiune. Ea nu indica parasirea unei politice prudente și măsurate înaintu că și în afara. Nu indica asemenea nici o schimbare a relațiilor grupelor republicane între ele. Indica numai că, gratia solidității nouelor sale instituiții, Franci'a pôte se se angajese cu hotarire pe calea reformelor sincere și a ameliorărilor succesive. Noulu cabinetu este în pozițiune și are vointi'a de a le realizá fãra slabiciune.“

„Avemu se damu peste unu ôre-care numeru de cestiuni; opiniunea d-vôstra, că și a nôstra, este facuta asupra fia carora din ele; ne va fi dara lesne de a le resolvá.“

„Vomu cere mai antaiu senatului de a votá legile dejã votate de d-vôstra. Vomu completá, aceste proiecte de legi, pe care le-ati creditu necesarii, pentru a incepe aplicarea reformelor cerute de tíera prin legi asupra instructiunii primarie.“

„Cátu despre magistratura, ea trebuesce reorganizata. Voimu o magistratura, pe care nimeni în Franci'a se nu póta a nu o respectá, o magistratura republicana, fôrte, că-ci va fi respectuosa catra instituițiile nôstre; și vomu avé-o (aplaude vii).“

„Reform'a personalului administrativu este în manile guvernului, vomu trebui se punemu capetu preocupățiilor d-vôstre prin bune alegeri la locurile cele mari și printr'o actiune dilnică, firma și veghiatôre a tuturor treptelor ierarhiei.“

„Unu proiectu de lege asupra dreptului intrunirilor a fostu prezentatu de predecesorii nostri, îi acceptamu dispozițiunile. O regulamentare a legilor asupra pressei erã necesaria, ati întielesu acêsta necesitate. Acceptamu câtu pentru noi toti termenii proiectului în preparatiune. Vomu sci, aplicandu acêsta lege, se conciliamu respectulu dreptului cugetarei cu dreptulu aparării ce possede ori-ce statu organizatu.“

„Astfelu sunt principalele cestiuni pe care credemu posibilu a le resolve în present'a legislatură.“

„Interesse de unu altu ordinu nu mai pușinu imperiosu reclama atentiunea d-vôstra. Tíer'a este îngagiata în executarea unui altu programu de lucrari publice, va fi onôrea republicei de a ilu realizá. Guvernulu, din parte'i, se va ocupa cu staruintia.“

„Vomu avé pe langa acestea a ve propune însemnate usiurari în materii financiare. Aveti a regulá regimulu vamalu alu Franciei, suntemu gat'a alu discutá cu d-vôstra. În acêsta discussiune, ne vomu pune pe unu terenu apropiatu de starea actuală de lucruri.“

„Mai sunt inca inportante legi de votatu; ve ceremu a grabi deliberatiunile.“

„Bugetulu va reclamá asemenea studiile d-vôstra. Gratia urcării constante a impozitelor, vomu avé a ve propune însemnate usiurari, totusi mantinendu vigurosu intacta dotatiunea necesara marilor lucrari publice.“

„Ve apartine, d-loru, ve apartine d-vôstra; decisiunei, spiritului de consecință ce veti sci se puneti în voturile ce veti dá, că se asigurati îndeplinirea operei ce ve iucumba și care va încoroná într'unu modu demnu present'a legislatură.“

„Cátu despre noi, fideli esecutori ai resoluțiilor

nilor d-vôstra, ne vomu sili a aplicá legile cu moderatiune, cu nepartinire și într'unu spiritu totu deauna liberalu. Șilintiele nôstre voru tinde a procurá acestei natiuni doue mari bunuri cari i sunt indispensabile: liniscea și pacea.

„Fara a încetá de a fi energici, vomu fi înpaiciutori că-ci nu voimu a esclude, ci a îi stringe pe toti (aplaude în stînga, — mișcare ironică la drépta) și a fundá o republica în care toti francesii se póta veni la putere.“

„Ne veti ajutá, d-loru în acêsta nobile lupta. Vetii completá ast-felu oper'a d-vôstra legislativă, că ajunsu la terminulu ei, aducându pe de o parte resolute cestiunile pe care vi le-amu enumeratu, pe de-alta parte, aducându liniscea în spirite, veti avea dreptulu se diceti, și votulu universalu va repetá dupa d-vôstra că timpulu v'a fostu bine întrebuintiatu și că ati bine meritatu dela tíera.“

Inmultirea armatei Prusso-Germaniei.

Prin proiectulu de armare alu principelui de Bismark armat'a prusso-germana se va înmulți cu urmatôrele noi trupe și adeca: 11 regimente de infanteria (8 prussiane, 1 bavarese și 2 saxone), 1 batalionu de infanterie (prussianu), 32 bataliône de câmpu (24 prussiane, 4 bravarese, 2 saxone și 2 württembergiane) unu regimentu de artileria pedestru (prussianu) și 1 batalionu de pioneri (prussianu) — cari tôte se voru adaoge regimentelor și detașamentelor existente. Cátu de necesare sunt armarile indicate aici, se va vedea din paralelismulu fortieru cum sunt ele în timpu de pace, în Germani'a și Franci'a.

Germani'a în timpu de pace dispune de 469 de bataliône de infanteria, de 465 de escadrône, de 300 de baterii de câmpu, de 116 companii de artileria pedestra etc., de 74 de companii de pioneri.

Franci'a are înse 641 de bataliône și 326 de companii de depou, 392 escadrône, 437 baterii de câmpu, 57 companii de artileria pedestra, 112 companii de pioneri.

Rusi'a numera 897 bataliône de infanteria, 406 escadrône, 373 $\frac{1}{2}$ baterii de câmpu, 210 de artileria pedestra — și 96 companii de pioneri. În aceste note luate și culese dela cei mai eminenti și valabili autori militari, inca nu s'au pusu trupele locale și neregulate a le Rusiei.

O simpla aruncatura de ochiu ajunge spre a dovedi ori cui că fortiele de infanteria ale Germaniei sunt fôrte disproportionale fatia cu ale ambiloru sei vecini. Că-ci în fati'a celoru 923 de bataliône de linia etc. ale Germaniei, Franci'a opune totu de acelea bataliône 1266 cu 20 de companii de venetori forestieri și cu altele 20 bataliône de duanieri; pe candu Rusi'a e în stare se însire 1484 de bataliône. Cavaleri'a Germaniei e proportionalu mai numeroasă că aceloru doue state vecine; cu ea se potu dá lupte avantagiöse, avendu o pozițiune centrală particulară, numai candu operatiunile de ofensiva se voru esecutá energice. Aici stă Germani'a mai bine.

Prin cheltuelile continue Prusi'a se încarca cu 12,773,896, Saxoni'a cu 1,822,000, Württemberg cu 547,242, Bavari'a cu 2,017, 104 — în totalu 17,162,242 de marci. Din cheltuelile ce se facu numai odata, Prusi'a ia asuprasi 20,172,216 m. Saxoni'a 3,220,400 m., Württemberg, 428,050 m., Bavari'a 2,892,500 m. — în totalu 26,713,166 m. În aceste ultime cheltueli nu sunt socotite acele, care voru rezultá din ridicarea de casarme și de magazine.

Romani'a.

— (Rescumperarea caliloru ferate Romane). — Cestiunea spinôsa a rescumperării caliloru ferate romane, care a datu locu la atâtea debateri furtunöse și la desfășurarea de pasiuni violente în simulu parlamentului și în pressa, s'a transiatu în fine în modu definitiv. Camera deputatoru, luandu din nou în debatare proiectulu de lege în cestiune. La votatu cu o majoritate de 72 voturi în contra a 42 și 11 abțineri, în sensulu ultimei întielegeri intervenita între guvern și societate.

Admiterea de catra camera a proiectului de lege în cestiune este prim'a mesura dupa care statulu romanu va putea se între, dupa unu timpu ôrecare, în stapanirea caliloru sale ferate, administrate adi de straini. Remane numai că adunarea generală a acționariloru dela Berlin, care va avea se se intrunescă în curendu, se dea și ea aprobatiunea sa convențiunei de rescumperare încheiata între consiliulu de administratiune și guvernulu romanu. Nu ne indoimu că acêsta adunare, cumpanindu însemnatele și realele avantaje ce i se ofere prin acea convențiune, va sci se puna la adăpostulu tuturor machinatiuniloru și intrigiloru de bursa, și va

dá confirmatiunea sa acestui actu folositoriu pentru ambele parti contractante. („Curișculu finanțiaru.“)

Din Dobrogea.

Diariulu „Romanulu“ publica în Nr. seu din 18 Ianuariu st. v. o interesantă corespondență particulară, ale carei informațiuni merita se fia cunoscute și de publiculu nostru. Ne grabimu deci a o reproduce și noi la locul acesta:

— Constanti'a, 20/8 Ianuariu.

Orasiulu Constanti'a, cu clim'a sa sanetosa, cu pozițiunea sa admirabilă, are unu frumosu viitoru. De și a suferitu multu în timpulu resbelului, totusi dela anecșarea Dobrogei și până astadi a facutu mari progrese. La prima-véra se va incepe constructiunea grandiosului hotelu Carolu I, a unui stabilimentu de bai, a mai multor zidiri frumoșe și utile. Orasiulu va castigá imensu candu se va aduce în centrulu seu apa potabilă și se va plantá în apropiare o padure.

Neobositulu prefectu R. Opreanu, caruia i se datoréza totu ce s'a facutu până acum în orasiu și judetiu, a și luat tôte măsurile necesarii pentru aducerea apei în orasiu și plantatiunea de 1200 arbori la bariera apuséna a orasiului.

De altmintrelea, prefectulu a luat măsurile se se faca plantatiuni în tôte comunele, și mai alesu la Medigie, unde vegetatiunea va ameliorá starea sanetati publice.

Timpulu mai alesu dela 5 l. c. deveni frigosu și pe la noi; din fericire, nu duréza multu. Candu ventulu sufla de pe continentu, frigulu cresce; candu vine despre mare, temperatur'a devine dulce: astfelu adese-ori dupa o di de érna, urmédia o di că de primavéra.

Portulu nostru este frecventatu binisioru; afara de Loydulu austriacu care face curse regulate între Constantinopole, Constanti'a și Odess'a, sunt vapóre grece, englese și italiene care ne visitéza.

Poporatiunea otomana, care fugise în timpulu resbelului, continua a se reintôrce, gratia tratării parintesci a administratiunii nôstre, și în specialu a prefectului, care isi inparte léf'a cu cei lipsiti și suferindi.

La 4 curentu s'a infintiatu în orasiulu nostru o societate economica, literara și filantropica subt numele de „Constanti'a“. Scopulu ei este frumosu și utilu. Tôte nationalitățile sunt reprezentate în comitetulu dirigente; astfelu s'au alesu: ședințiu d. Dr. C. I. Dragescu, medicu primariu; vice-ședințiu L. Eleuterescu, directorulu prefecturei; membri, Ali Kadira, Solomonu Iafet, Caridia, Pașianopol și S. Chefala; cassieru Mironescu; secretariu Danu și Tihanof.

Societatea, și-a începutu activitatea sa și șperem că mari voru fi bine-facerile ei.

Poporatiunea de aici adasta cu nerabdare declaratiunea de porto-francu a Constantiei și organizarea Dobrogei.

Elementulu românescu se înmultiesce din di în di, și ar fi de doritu că îndata ce se va votá în Camere organizarea Dobrogei, guvernulu se procéda la colonizarea țierei. Cei mai buni coloniști aru fi Romanii ardeleni și Italianii din nordulu Italiei.

Fara colonii, întinsele ogóre ale Dobrogei voru remané inca timpu îndelungatu nelucrate și neroditóre.

Corespondenție particulară ale „Observatoriului“.

— Lugosiu, 26 Ian. n. (Estrasu). . . Despre catastrofa dela Caransebesiu veti aflá în diariile multime de scrii fioröse; veti face unu mare bine daca veti reproduce și pentru publiculu nostru românescu totu ce este mai essentialu. Dupa scriile ajunse la noi până astadi, asupra lui Paus s'au descoperitu deocamdata preste 26 mii fl. defraudati, éra asupra lui Pascu numai din o parte a comunelor s'au aflatu 16 mii fl. totu defraudati. Investigatiunea curge cu vigóre, pentru-că acum nu mai începe nici o crutare, dupa ce tôte mascile sunt smulse de pre faci'a aceloru tirani. Apoi prin ômeni de acestia fusera trantiti romanii la parate.

Cu încheierea anulului trecut Dvôstra ati facutu o recensime despre mișcările întemperate în diferite diecesse pentru înaintarea intereselor scolastice și diecesane, numai din dieces'a Lugosului nu s'a publicatu nimic, macar-că și în acêsta s'au întemplat multe, și acum s'a facutu unu pasu fôrte însemnatu pentru invetiamentu. Anume în 24 Nov. 1879 se tinuse unu consistoriu plenariu, la care adeca au fostu convocati și membri esteri, în câtu au fostu adunati cu totii 18 asessori. Obiectulu pretractării și alu debateriloru au fostu proiectulu de „statute scolastice diecesane“, unu operatu acela, care se întinde preste tôte ramurile de invetiamentu. Debaterile tinura patru zile. Acum acelu statutu se tiparesce. Pecatu că nu s'au aflatu nimeni care

se fia descris pe largu decursulu lucrurilor acelu consistoriu, sau daca voiti, sinodu, unicu in acésta diecesă. — De altumentrea inteligenti'a din Banatu incepe si ea a desvoltá óresicare activitate, precum se vede din inceputurile unor diarie. —

Totu din Lugosiu ni se mai scrie despre unele intrige escate in cleru, care nici decum nu facu cea mai puçina onóre auctoriloru, din contra ii compromitu pentru tóta viati'a lor. Vacanti'a la unu stallu de canonicu si alt'a la parochi'a gr-cat. din locu a facutu pe unii membrii ai clerului se uite cu totulu de drepturile bisericeii, ale arhierului si capitulariloru, in càtu nu se temu de Ddieu a intrigá pe din dosu, alergându pe la comissariulu Ujfalussy, pentru cá acela se le ajute la inaintarea in statiunile memorate. Se spune cá acei ambitiosi nedemni s'au adressatu si la inamici declarati de ai episcopului si ai romaniloru. Asia voru ei se dobóre activitatea episcopului?

Daca cumva se afla intru adevuru câte unu micu rebellu de acestia in acea diecesă, atunci preas. sa cu consistoriulu seu ar face fórté bine, daca le-ar aratá calea primare cátra sant'a Vinerea Mare, pe care numai la Caransebesiu ori la Aradu nu voru ajunge, ci póte la unu superintendente calvinescu, ori la marele rabinu dela B-Pest'a.

Ni se mai insémna si unu altu lucru fabulosu, cá unu concurenté amenintá si in publicu. Pe cine? Nu ni se arata. Se pare cá unulu cá acela uita, cá astadi guberná acea diecesă unu dr. Victoru Mihali, care pe langa eruditiunea sa eminenta, pe langa o prudentia ce se cauta la ómeni de 50-60 de ani, dispune si de o taria de caracteru, intru care s'au sfarmatu alte presiuni violente, din epoc'a alegeriloru dietali. Cá episcopulu Victoru nu e bine vediatu in B-Pest'a, este unu secretu asia de publicu, in càtu ilu scimu cu totii, din Dunare pâna in Marmati'a; acésta inse ii servese numai de lauda in ochii tuturoru ómeniloru de bine, fara distinctiune de nationalitate.

Maiorulu c. r. Popp.

— Nasedu, finea lui Ianuariu 1880.

— In 5 a l. c. petrecuramu la celea eterne pre multu regretatulu domnu Leo Popp, c. r. maioru in pens., care dupa unu morbu scurtu, aici in opidulu Nasedu in sinulu iubitei sale familii, si-a datu nobilulu seu sufletu in man'a Creatorului in 13 ale l. c. in etate de 85 ani.

Unu numeru insemnatu de inteligentia si poporu au asistat la ceremonialulu funebrele alu prea demnulu optogenariu.

Remasitiile'i pamentesci se astrucara in cemeteriulu gr-cat. din locu. Parastasulu s'a celebratu in ambele biserici locale in 19 Ian. a. c.

A descrie biografi'a demnulu defunctu mai pre largu, ar cadé in competenti'a aceloru domni, cari cunoscu mai de aprópe tóte episódele vietiei sale.

In càtu me potuiu informá dela unii domni binevoitori, me voiu încercá pre scurtu a dá o schitia biografica din vieti'a bine meritatulu defunctu. Lacunele in interessulu istoriei acestuiu districtu, se voru întregi la tempulu seu priu cei competenti.

Leo Popp c. r. maioru, s'a nascutu in anulu 1796 in comun'a Feldru, din districtulu Nasedului. Parintele seu Vasile Popp nascutu totu aici in comun'a Richisiu, cá celu de antaiu oficiu romanu respective capitanu, in regimentulu alu II-lea romanescu de granitia, cu locuinti'a in Feldru. Leo, maiorulu, au avutu trei frati: Ioanu parochu si asessoru consistorialu, apoi Mateiu si Gabrielu, ambii c. r. capitani.

Fiulu seu Leonida Popp, de prezentu c. r. colonelu si comandante de brigada in armat'a c. r., dupa mai multe alte fapte de arme, a participatu in urma la espeditiunea din Bosni'a cá chefu alu statulu maioru in modu eminentu si a fostu decoratu pentru merite cu ordinulu crucei de feru clasea II.

Leo Popp fu asentatu in anulu 1812 si cá soldatu granitariu a participatu in campagniele din 1813 in resbelulu francesu si in 1844 in Itali'a. In 1848-49 a fostu cu unu batalionu de granitarii in Ungari'a, unde avú se lupte cu greutati extraordinarie, trecându prin diverse pericole de vieti'a*). Obositu de fatigele evenimenteloru sgomotóse din acei ani, se retrase in com. s'a natala Feldru, unde isi petrecu cea mai mare parte din restulu dileloru sale. Aici lucrá neintreruptu pentru prosperarea si ajutorirea poporulu pre tóte caile; se intielege inse, cá cea mai mare grija o avea pentru poporulu din comun'a Feldru, pre care ilu iubea multu.

Cu predilectiune si cu unu zelu demnu de imitatu se adoperá cá se fia locuitoriloru unu modellu in portarea economiei ratiionale. Nenumeratele sale fapte de binefacere aretate mai virtosu cátra poporulu sermanu si asupritu, voru formá ornamentele cele mai frumoase din cunun'a meritelor sale. N'a fostu barbatu séu femeia, omu teneru séu betranu, care cerendu'i ajutoriulu, se nu fia primitu celu puçinu unu consiliu sinceru si amicabile. Familiele numeroase scóse din ghiarele usurariloru fara ánimu; bolnavii si ómenii sermani ajutati cu unu interessu si grigia adevratu parintiésca, voru aminti cu cea mai mare reverentia, stima si recunoscintia numele lui. Lacrimile stórise din ochii unui numeru insemnatu de locuitori de ai comunei sale natala, cari nu pregetara a asistá la inmormentarea prea iubitulor parinte binefacatoriu, fura argumente destulu de invederate pentru dorerea si perderea ce o simtiau in ánim'a lor.

Dea ceriulu multi asemenea barbati bine meritati. Fia-i tierin'a usióra si memori'a eterna!

Unu romanu.

*) A se vedé si Istori'a regimentulu II romanescu granitariu Transilvanu, de G. Baritiu 1874, la paginela 36-48.

Sciri diverse.

— (List'a Nr. 3) a contribuiriloru incurse la comitetulu subsemnatu, in folosulu inundatiloru.*)

Transportulu totalulu din list'a Nr. 2 publicata in Nr. 5 a. c. alu „Observatoriulu“ . fl. 543.50

Dela Dómnene Craiovene cá resultatu alu unui concertu datu in beneficiulu romaniloru inundati din Transilvani'a, trimisi prin Dómn'a Maria

J. Haggiadi 1432 lei fl. 644.40

Totalulu cu diu'a de astadi . fl. 1187.90

Sibiiu, 31 Ianuariu 1880.

Comitetulu centralu pentru ajutorarea inundatiloru.

— (Pentru nefericitii inundati din Transilvania si celelalte tinuturi) au mai incursu la redactiunea „Romanulu“ cá ajutoriu sum'a de 100 l. n. oferiti din partea amplotiloru biroului directiunei calei ferate Marasiesci-Buzeu. Sum'a intréga ce se afla adunata la redactiunea „Romanulu“, este de 1995 lei 05 bani.

— (O fapta laudabila si demna de tóta recunoscintia a damelor din Craiov'a). In dilele acestea d. Vis. Romanu, directorulu institutulu de creditu si de economii „Albin'a“ si totuodata cassariu alu Comitetulu centralu pentru ajutorarea nefericitiloru inundati, avú deosebit'a placere a primi dela Craiov'a scrisórea urmatóre:

— Craiov'a, 12 Ianuariu 1880.

Domnulu meu! Dómnene Craiovene aflandu despre nenorociri intemperate coreligionariloru prin inundarea locasiuriloru lor de cátra riurile: Muresiu, Crisiurile, Tárnavele, Ariesiulu si altele, au compusu unu comitetu de binefacere, din dómuele: Irina Lupu, Elena C. Dumba, Maria Coloni, Ana Constanz, Elena Quinez, Alecsandrina Perietiéno, Sofia Canneciu, Adelina Olteanu si subscris'a Maria I. Haggiadi si voindu a aliná in modu de si minimu suferintiele fizice si materiale ale acestor nenorociti inundati, au patronatu concertulu datu la 9 Ianuarie de Domniórele din Societate, alu carui produsu in suma de lei noi 1432 (una mie patru sute treidieci si doi) amu onórea a vi'lu inaintá, precum in dosu se insémna, spre a fi distribuiti acelor suferindi, rogandu-ve totuodata a me onorá cu respunsu despre primirea baniloru.

Membra si cassier'a comitetulu
Maria I. Haggiadi m. p.

— (Balu in Aradu.) Junimea romana va arangea unu balu romanu in sal'a din Hótelulu „Crucea alba“, Joi la 1426 Februaru 1880. Venitulu este meritulu pentru alumneulu institutulu pedagogic-teologicu romanu din Aradu. Pentru comitetulu arangiatoriu: Presidietele Aureliu Suci, avocat, Cassariu Dr. Lazaru Petroviciu, professoru. Inceputulu la 8 óre sér'a. Biletele de intrare: pentru familia 4 fl.; pentru persóna 2 fl. NB. Ofertele generóse se potu tramite la adress'a cassariulu.

— (Necrologu.) A lovitu ticalós'a de mórte de unu timpu încóce in orasiulu Beiusiu pre mai multi fi de ai natiunei romanesci, de prezentu inse a repausatu in domnulu Demetriu Horvath in etate de 75 ani, romanu zelosu, cetatiénu de modelu, care mai multi ani au condusu afacerile acestui orasiu cá primariu si inca in timpuri grele (la 48); dar' cu tóte acestea cu cea mai mare prudentia si moderatiune, in càtu si strainii inca l'au iubit.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

— (Necrologu.) Vasiliu Popu teologu in cursulu alu IV-lea la institutulu teologicu din Gherl'a, dupa unu morbu greu si indelungatu, in 28 Ianuarie st. n. a. c. proveidutu cu santele sacramente — a repausatu la cas'a parintiésca din Cetanu, in alu douedieci si douilea anu alu vietiei sale. Fia-i repausulu linu si memori'a eternu-binecurentata!

— (Incendiu mare la Iasi). Palatulu administrativu din Iasi, care erá o podóba arhitectonica a capitalei moldovenesci nu mai esista. Elu au fostu nimicitu prin unu incendiu infricosiatu. Pagubele cauzate sunt enorme si cu atátu mai simtite, pentru cá au arsu si s'au nimicitu fórté multe acte ce se aflau in arhivele prefecturei, ale comitetulu permanentu, ale curtiei de apelu sectiunea I si II, precum si ale tribunaleloru. Se vorbesce cá vre-o trei séu patru soldati pompieri sunt morti, arsi, sdrobiti; altii raniti si scibilaviti.

Diariulu din Iasi „Stafet'a“ pre langa alte detailuri ale incendiulu, mai publicá inca si urmatórele date:

*) Cuitarile sumelor tramise la acestu comitetu voru urmá prin publicare in diariiele de aici „Observatoriulu“ si „Telegrafulu romanu“. La cerere inse, sumele se voru cuitá si separat.

„Palatulu administrativu din Iasi au fostu ziditu la 1795 de cátra domnitoriulu Moruz.“

„Destinatu cá locuintia a domnitoriloru moldoveni, acestu palatu a mai fostu odata prad'a flacariloru la anulu 1827 Iuliu 20 subt domni'a lui Ionitia Sturdza, care au datu repararea palatulu intreprinsei unei companie compusa din boerii Vasile Alesandri (tatalu), Negroponte si Privileghie. O legenda pretinde, cá acestu palatu este legatu prin o subterana cu Cetatiu'a.“

„Actualmente palatulu au fostu asigurat de societatea „Romani'a“ pentru sum'a de 800,000 fr. din care o optime privesce pe societatea de mai susu, éra restulu de 7/8 au fostu prin ea reasigurata la alte societati de asigurare.“

Bibliografia.

— „Siedietórea“, fói'a poporulu romanu, redactata de d. Iosifu Vulcanu, a intratu in alu IV-lea anu alu esistentiei sale. Nr. 1 din anulu acesta a aparutu pe formatu de 8° mare asia, cá copriusulu acestei foi este acuma aprópe de doue-ori mai mare decâtu pâna acuma. Fói'a apare in B-Pest'a la 1 si 15 a fiecarei luni si costa 2. fl. pe unu anu, 1 fl. pe unu 1/2 de anu.

Din Romani'a ne mai veni brosiur'a:

— Nerescumperarea drumurilor de feru, obtinuta de d. ministru de finantie, prin cumperarea jumetati actiuniloru. Discursu rostiu in adunarea deputatiloru (siedintiele dela 21 si 22 Noem. 1879) cu o prefaça de Nic. Nicorescu, deputatu alu orasiulu Bârladu. — Bucuresci 1879. Pretiulu 1 leu 50 bani. —

Post'a redactiunei.

— Cátra mai multi Ddni abonati. In urmarea unei neprevederi fatale, Nr. 1 et 2 ne lipsescu cu totulu, in càtu abea ne mai remasera întregi doue exemplarie absolutu necesarie pentru noi insine. De voru mai veni inca numai 150 de abonati noi, le vomu retipari, éra de nu, vomu desdauná pe ddni abonati in decursulu semestruulu cu suplamente.

Érasi repetim rogarea nóstra, cá adresele se se scria in dosulu cuponulu de alungulu, întregi, fórté limpede, in limb'a in care voiesce cineva se le aiba.

— Onor. casine romane in Bosovicu comit. Severinu. Abonamentulu d-vóstra a espiratu cu ultim'a Decembre st. v. 1879. Abonamentulu nou espira cu ultim'a Iuniu st. v. a. c.

Pretiarile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

30 Ianuariu in Sibiiu:

Grâu, dupa calnitate	1 hectolitru fl.	8.30-9.30
Grâu, amestecat	1 „ „	6.80-7.80
Secara	1 „ „	5.30-5.70
Papsioiu	1 „ „	4.60-5.—
Ordiu	1 „ „	4.20-4.60
Ovesu	1 „ „	2.80-3.20
Cartofi	1 „ „	1.30-1.50
Mazare	1 „ „	7.—8.—
Linte	1 „ „	11.—12.—
Fasole	1 „ „	7.—8.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	30.—32.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „	28.—28.50
Carne de vita	1 „ „	42.—46
Oua 10 de		—40

Pentru cei ce patimescu de pieptu si plumani.

Wilhelm's
Allopu de plante Schneeberg
alu lui

Franciscu Wilhelm, farmacistu in
Neunkirchen (Austri'a de josu.)

In decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare fortia vindecatóre si usiuratóre pentru morburile organelor de respiratiune, pentru catarele gútlejulu si alu bronchiiloru, tuse spasmodica, ragusiela, multe alte suferintie ale gútlui si ale plumanil ru.

Fórté de recomandat este acestu sucu cá preser vativu pe tempuri negróse si aspre.

Fiindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii si o necesitate pentru ómenii cari suferé de plumani; éra pentru cantareti si oratori in contra vocii inflorate, séu chiaru in contra ragusieli, elu este unu mijlocu nedispensabilu. — Numeroase ateste probe sa cele afirmate mai susu.

Se afla de vendiare in sticle a 1 fl. 25 cr. in Sibiiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher sen.

Onoratulu publicu se cára totudeuna specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg. Fiindu cá acesta se produce singuru numai de mine, si de órece fabricatele puse la vendiare subt firm'a Iulius Bittner Allopu de plante Schneeberg, sunt nise imitatiuni nedemne, asupra caroru atragu deosebit'a atentiune a publiculu cumperatoriu. (2) 2-25